

Valintaesitys maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön käsittelyyn

Hankkeen julkinen nimi	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Etelä-Karjalassa
Hakemusnumero	R-01741
Valintakokouksen päivämäärä	23.9.2024
Käsittelijä	Johanna Jalonen
Hakijan virallinen nimi	LAB-ammattikorkeakoulu Oy
Osatoteuttajat	Imatran kaupunki Lappeenrannan kaupunki Luumäen kunta
Toimintalinja	2 Hiilineutraali Suomi
Erityistavoite	2.2 Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja - palautuvuuden edistäminen
Alkamispäivämäärä	1.11.2024
Päätymispäivämäärä	30.6.2027

Hakijan esittämä kuvaus hankkeen sisällöstä

TAUSTA JA TARVE

Ilmastonmuutos on globaali uhka, johon on tartuttu ja tartuttava yhteiskunnan kaikilla sektoreilla. Ilmastonmuutokseen liittyvä huomio on pitkään liittynyt hillintään, mutta muutoksen edessä myös sopeutumistoimet ovat välttämättömiä. Ilmastonmuutoksen myötä niin kesät kuin talvet lämpenevät, sateisuus lisääntyy ja sään ääri-ilmiöt lisääntyvät. Etelä-Suomeen saapuu uusia kasvi- ja eläinlajeja ja pohjoisiin olosuhteisiin tottuneet lajit siirtyvät yhä pohjoisemmaksi. Etelä-Karjalassa on tehty pitkään hyvää ympäristötyötä, jonka takia maakunnalle on myönnetty Hinku-maakunta-tunnus. **Etelä-Karjalassa ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvä työ on kuitenkin alkutekijöissään erityisesti pienissä kunnissa, eikä kaikille kunnille ole selvää, mitä sopeutuminen käytännössä heidän osaltaan tarkoittaa. Useassa kunnassa on kuitenkin tunnistettu ilmastonmuutoksen vaikutuksia, kuten vieraslajien levittäytymistä ja lisääntyneitä hulevesimääriä.**

TAVOITE

”Ilmastonmuutokseen sopeutuminen Etelä-Karjalassa” -hankkeen tavoitteena on **käynnistää ja edistää ilmastonmuutokseen sopeutumistyötä Etelä-Karjalan kunta- ja elinkeinoelämän sektoreilla.** Tavoitteena on lisätä kuntien ja yritysten osaamista ja valmiuksia ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyen yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa, sekä lisätä kuntien tietoa maatalouden päästöistä ja ilmastotoimenpiteistä ja parantaa keskusteluilmapiiiriä aiheen ympärillä. Hankkeen tavoitteena on edistää ilmastonmuutokseen sopeutumisen ratkaisujen, kuten hulevesi- ja viherrakennusratkaisujen käyttöönottoa kunnissa.

TOIMENPITEET

Hankkeessa järjestetään Etelä-Karjalan kunnille työpajat, joissa kuntien sopeutumisen tilanne selkeytetään. Näiden pohjalta toteutetaan viestintää tunnistetuista tietotarpeista. Lisäksi järjestetään ilmastonmuutokseen ja turvallisuuteen liittyvät maakunnalliset työpajat. Kunnille ja alueen maatalousyrittäjille järjestetään yhteisiä keskustelutilaisuuksia, joissa vaihdetaan tietoa

osapuolten ilmastotoimista ja -tavoitteista. **Hanke kokoaa ilmasto- ja sopeutumistyön alueellisen verkoston Etelä-Karjalaan.**

Hanke järjestää infotilaisuuksia ja työpajoja yrityksille, joissa käsitellään ilmastonmuutoksen mukanaan tuomia haasteita ja liiketoimintamahdollisuuksia. Tapaamisissa mahdollisesti syntyviä uusia liiketoimintamahdollisuuksia edistetään verkostoitumisen avulla. Lisäksi yrityksiä voidaan ohjata LABin yrityspalvelujen piiriin.

Luumäen kunta toteuttaa selvityksiä liittyen hulevesiin ja toteuttaa taajama-alueellaan lähivirkistysalueen uudistusta ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja luonnon monimuotoisuus vahvasti huomioiden. Imatran kaupunki parantaa hulevesien hallintaa Imatran kaupungin alueella, mm. pilotoimalla kotitalouksien hulevesioppaan, pilotoimalla kaupunkiympäristöön vettä pidättäviä ympäristörakenteita ja luomalla suunnitelman kaupungin hulevesien hallinnasta.

Lappeenrannan kaupunki toteuttaa valmiussuunnitelman metsätuhojen rajoittamiseksi ja metsien hyvinvoinnista huolehtimiseksi, ottaa käyttöön vieraslajien seurantaan soveltuvan työkalun ja päivittää kaupungin luonnon monimuotoisuusohjelmaa huomioimaan muuttuvan ilmaston ja ilmatoriskit.

Kaikki toimijat viestivät hankkeen aikaisista toimenpiteistä koko hankeajan alueellisesti, kansallisesti ja mahdollisuuksien mukaan kansainvälisesti.

TULOKSET

Hankkeen tuloksena alueellisen ja kunnallisen ilmastotyön kokonaisuus vahvistuu erityisesti sopeutumiseen liittyen. **Kuntien ymmärrys omista sopeutumistarpeistansa sekä osaaminen ja valmiudet kasvavat.** Sopeutumistoimenpiteitä on toteutettu osatoteuttajien alueilla.

Kuntien ymmärrys maatalouden ilmastotoimenpiteistä on lisääntynyt ja keskusteluilmapiiri maatalouden päästöjen ympärillä parantunut. Alueen yritykset ja elinkeinoelämä ovat tietoisia ilmastonmuutoksen vaikutuksista, riskeistä ja liiketoimintamahdollisuuksista. **Yritysten valmiudet varautua riskeihin ja tартtua liiketoimintamahdollisuuksiin ovat kasvaneet.**

Lisätietoja hakemuksesta

	Tuen osuus/Kokonaiskustannukset
Lab-ammattikorkeakoulu Oy	218 586/291 447
Luumäen kunta	60 991/81 320
Imatran kaupunki	80 250/107 000
Lappeenrannan kaupunki	75 976/101 303
	435 803/581 070

Luumäen kunta toteuttaa ostopalveluina selvityksiä liittyen hulevesiin ja toteuttaa taajama-alueellaan lähivirkistysalueen uudistusta yhteensä 81 320 eurolla. Imatran kaupunki parantaa ostopalveluna hulevesien hallintaa Imatran kaupungin alueella, mm. pilotoimalla kotitalouksien hulevesioppaan, pilotoimalla kaupunkiympäristöön vettä pidättäviä ympäristörakenteita ja luomalla suunnitelman kaupungin hulevesien hallinnasta yhteensä 107 000 euroa. Lappeenrannan kaupunki toteuttaa valmiussuunnitelman metsätuhojen rajoittamiseksi ja metsien hyvinvoinnista huolehtimiseksi, ottaa käyttöön vieraslajien seurantaan soveltuvan työkalun ja päivittää kaupungin luonnon monimuotoisuusohjelmaa huomioimaan muuttuvan ilmaston ja ilmatoriskit: palkat, matkakustannukset ja ostopalvelut yhteensä 101 303 euroa.

Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Hankkeen kustannusarvio yhteensä	581 070 €
----------------------------------	-----------

Hankkeen rahoitussuunnitelma yhteensä	581 070 €
Hankkeelle esitetty tuen enimmäismäärä	435 803 €

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hanke on ohjelma-asiakirjan mukainen ja rahoituskelpoinen ja se täyttää yleiset valintakriteerit. Hanke tukee Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue ja rakennepolitiikan ohjelman erityistavoitetta Erityistavoite 2.2 Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden edistäminen ja osuu tukitoimittajien O58: Ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevat toimenpiteet sekä ilmastoon liittyvien riskien torjuminen ja hallinnointi: tulvat ja maanvyörymät (myös tietoisuuden lisääminen, pelastuspalvelu sekä katastrofien hallintajärjestelmät ja -infrastruktuurit ja ekosysteemilähtöiset lähestymistavat).

Hanke osuu useampaan hakuilmoituksella esitettyyn hakupainotukseen:

- Vahvistetaan monihyötyisten viherrakenteiden ja luontopohjaisten ratkaisujen kehittämistä, ja käyttöönottoa ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi; hulevesien hallintaa, viherrakenteiden innovointia kaupungeissa, luonnonsietokyvyn kasvattamista.
- Kuntien ja elinkeinojen sopeutuminen ilmastonmuutokseen (esim. kestävä matkailun ja luontomatkailun edistäminen, rakenteiden kunnostaminen, digiopasteet, kestävyden parantaminen) sekä digitalisaation hyödyntäminen.
- Sopeutumisstrategiat, ilmastotiekartat, tiedon ja osaamisen lisääminen ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyen, neuvonta ja tuki esim. ilmastotiekartan laadintaan.
- Pilotointi- ja kokeiluympäristöt koskien ilmastokestävyttä

Hanke osuu Ympäristövastuullinen eKarjala #uusinajattelijat, maakuntaohjelman kehittämistavoitteeseen: Edistetään maakunnallisen ja monialaisen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelman laatimista. Ihmisen toiminnan riskejä vähennetään mm. ilmastonmuutokseen sopeutumiskeinoja kehittämällä ja toimijoiden ympäristötietoisuutta lisäämällä.

- Hiilineutraali maakunta kokeilualustana ilmastovaikuttaville ratkaisuille
- Monimuotoinen luonto ja laadukkaat vesivarat
- Vihreän siirtymän edelläkävijyys (älykäs erikoistuminen): Hyödynnetään alueen mahdollisuuksia toimia pilotointialustana ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyville potentiaalisille innovaatioille.
- Tulevaisuustarkastelusta: Sopeutumisen turvaaminen ja niukkenevien resurssien tehokas käyttö.

Yrittäjyys- ja TKI-painotteisuutta hankkeessa on kohtalaisesti, joka on taas keskeinen näkökulma Älykkään erikoistumisen strategiassa.

Ilmastonmuutos on globaali uhka, johon on tartuttu ja tartuttava yhteiskunnan kaikilla sektoreilla. Ilmastonmuutokseen liittyvä huomio on pitkään liittynyt hillintään, mutta muutoksen edessä myös sopeutumistoimet ovat välttämättömiä. **Etelä-Karjalassa ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvä työ on kuitenkin alkutekijöissään erityisesti pienissä kunnissa, eikä kaikille kunnille ole selvää, mitä sopeutuminen käytännössä heidän osaltaan tarkoittaa.** Useassa kunnassa on kuitenkin tunnistettu ilmastonmuutoksen vaikutuksia, kuten vieraslajien levittäytymistä ja lisääntyneitä hulevesimääriä.

Varsinainen kohderyhmä: Etelä-Karjalan kuntien henkilökunta ja päättäjät sekä Etelä-Karjalan mikro- ja pk-yritykset. Painopiste on yrityksissä, jotka osoittavat kasvu- ja kehittämispotentiaalia sekä kykyä hyödyntää ilmastonmuutokseen varautumista ja sopeutumista liiketoiminnassaan.

Asiantuntijakommentoinnissa hankkeen nähtiin tulevan tarpeeseen ja työlle on tilausta. Erityisesti pienten kuntien resurssit ovat vähäiset ja Etelä-Karjalassa meneillään olevassa ilmastosuunnitteluhankkeessa on

todettu arvokkaaksi myös keskinäinen yhteistyö. Etelä-Karjalan kuntasektorin näkökulmasta olisi arvokasta saattaa kaikille sama tilannetieto sopeutumisen tarpeista. Kaiken kaikkiaan hankkeelta toivotaan räättälöintiä Etelä-Karjalan olosuhteisiin ja erityispiirteisiin sekä elinkeinoelämän mahdollisuuksiin.

Konsortio on hyvä ja monipuolinen ja LAB on rutinoitunut hakija. **Kuntien pitää kuitenkin pystyä perustelevaan pilotoinnit tiiviimmin osaksi kokonaisuutta ja miksi juuri esitetty toimi tehdään alueella.** Päähakijalta kaivataan kunnianhimoisempaa otetta sopeutumisen tarpeisiin ja ennen muuta systemaattista lähestymistapaa siihen, miten kunnat voivat huomioida asian kaikessa tekemisessään.

Hankkeelle on kirjattu kunnianhimoisia tavoitteita yritysten yhteistyöstä tutkimuslaitosten kanssa (15 kpl). Indikaattoreissa luvataan kehittää uudenlaisia ratkaisuja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. AURA-ohjelmassa ET 2.2. kuvauksessa painotetaan mm. työvälineiden, suunnitelmien ja prosessien kehittämistä. Yritysten yhteiskehittämistä kuntien kanssa halutaan tukea, sekä tunnistaa ja kehittää uusia innovatiivisia menetelmiä, teknologioita ja tuotteita. **Hankesuunnitelmassa yritykset on kuitenkin kirjattu tiedottamisen ja sopeutumisen kohteena. Yritykset tulisi nähdä myös ratkaisujen tarjoajina.** Olisikin toivottavaa, että pilotointeihin osallistuisi yrityksiä, myös muita kuin kenties maakunnan ulkopuolisia konsultteja.

Hakemus sai melko hyvin pisteitä, 30,2/47 eli 64 % maksimipistemäärästä eli ylittää reilusti vaadittavan vähimmäispistemäärän 50 %. Hanke sai pääsääntöisesti 3-5 pistettä per erityistavoitekohtainen kriteeri, tosin tiekarttojen valmisteluun tai digitaalisuuteen liittyvät kriteerit eivät osuneet hankesuunnitelmaan. Hanke vastaa melko hyvin myös horisontaalisiin valintaperusteisiin.

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Yleiset arviointikriteerit 3.7.2024 Hämeen ELY-keskuksen arviointiryhmän kokouksessa.

Asiantuntijoiden lausuntokierros 3.7. – 14.8.2024

Erytyiset arviointikriteerit 15.8.2024 Hämeen ELY-keskuksen arviointiryhmän kokouksessa.

Etelä-Karjalan MYRS 23.9.2024

Hankkeen kanssa käydään neuvottelut, jossa käydään läpi edellä mainitussa kohdassa esiin nostetut tarkennustarpeet.

Esitetään rahoitettavaksi Etelä-Karjalan maakunnan kehyksestä enintään 435 803 euroa, tuen osuus tarkentuu neuvotteluissa, mm. kuntien ostopalvelut.

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä

Kyllä